

Základy tvorby interaktívnych aplikácií

Widgets a návrhový vzor Observer

Ing. Peter Kapec, PhD.

LS 2020-21

Obsah

- Vzor Observer
- Rozšírenie vzoru na všeobecné použitie
- Šírenie udalostí v aplikáciách
- Widgets a ich ukázková implementácia v JS
- Využitie dedenia
- Ukážka použitia GUI knižnice

Vzor Observer

Vzor Observer

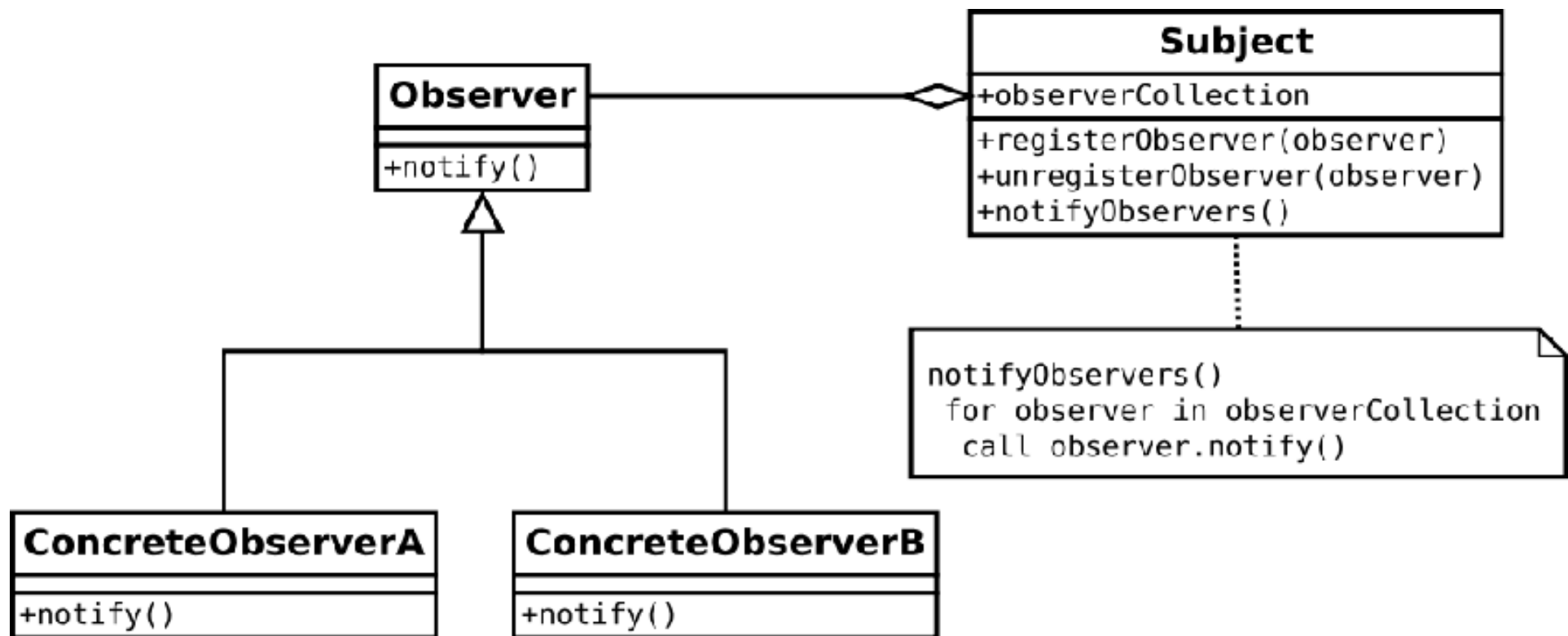
- Návrhový vzor *Observer*, *Observer Pattern*
- Rieši problém šírenia správ a udalostí medzi objektami v aplikácii
- Kľúčová súčasť vzoru MVC a implementácie GUI aplikácií
- Súčasťou implementácie mnohých knižníc a systémov

Vzor Observer

- Vzor pozostáva z dvoch objektov
- *Subject* je objekt, ktorý je pozorovaný
- *Observer* je objekt, ktorý pozoruje
- Pri výskyte udalosti informuje *Subject* všetky *Observer* objekty, ktoré ho pozorujú o zmene
- *Observer* reaguje na zmenu

Vzor Observer

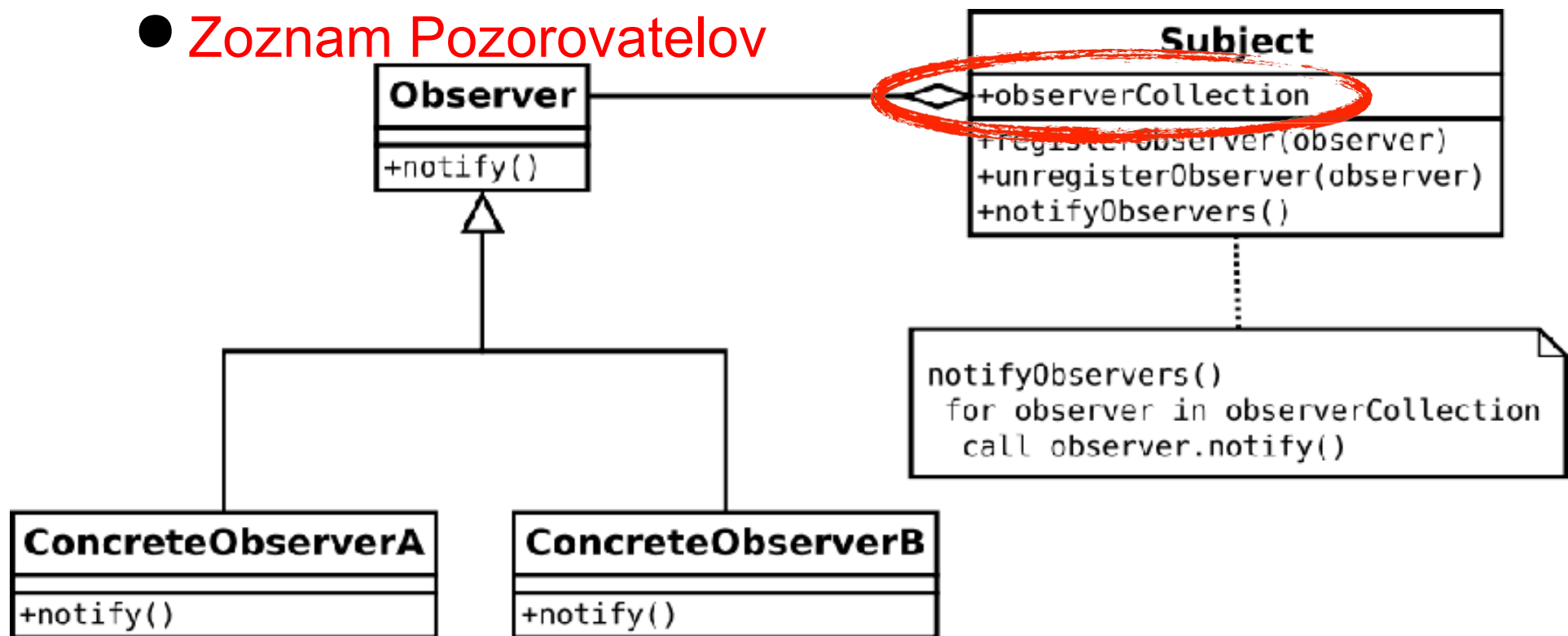
- UML diagram tried vzoru Observer

Vzor Observer

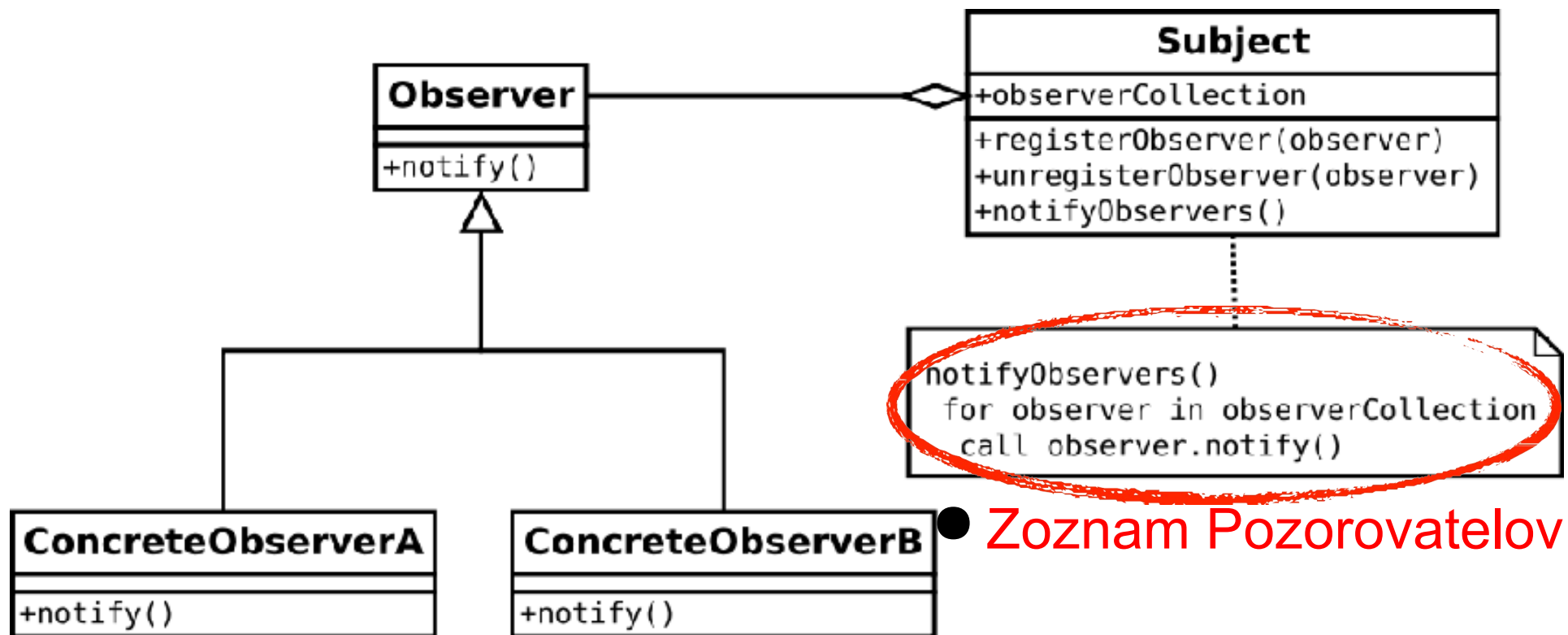
- UML diagram tried vzoru Observer

- Zoznam Pozorovatelov

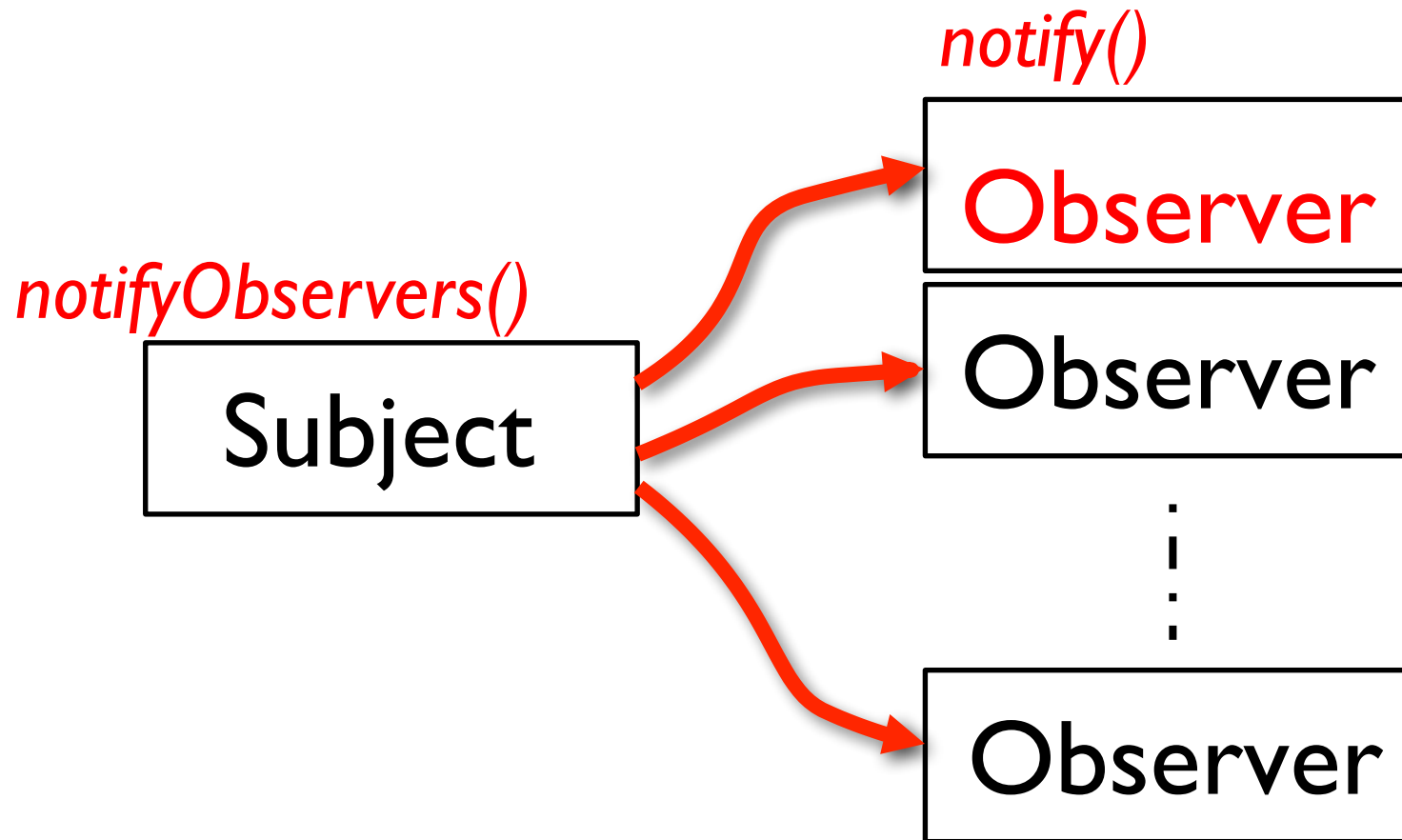
Vzor Observer

- UML diagram tried vzoru Observer

● Zoznam Pozorovatelov

Vzor Observer

Vzor Observer

- HTML a JavaScript súbory

```
<!DOCTYPE HTML>
<html>
  <head>
    <title>Observer</title>
    <script src="observer.js"></script>
    <script src="subject.js"></script>
    <script src="main.js"></script>
  </head>

  <body>
    <p>
      See console output
    </p>
  </body>
</html>
```

Objekt *Subject*

```
// Object Subject
function Subject() {
  // Storage for observers
  this.observerCollection = []
}
// Add an observer
Subject.prototype.registerObserver = function(observer) {
  this.observerCollection.push(observer)
}
// Remove an observer
Subject.prototype.unregisterObserver = function(observer) {
  var index = this.observerCollection.indexOf(observer)
  delete this.observerCollection[index]
}
// Notify all observers
Subject.prototype.notifyObservers = function() {
  for (var index in this.observerCollection) {
    var observer = this.observerCollection[index]
    observer.notify(this)
  }
}
```

Objekt *Observer*

- metóda *notify()* dostane cez parameter samotný objekt typu *Subject*

```
// Observer object
function Observer() {}

// Notify method that Subject calls on notifyObservers
Observer.prototype.notify = function(subject) {
  console.log("Observer.notify from " + subject)
  // Do something
}
```

Vzor Observer

- príklad vytvorenia 10 observerov a ich notifikovanie

```
window.onload = function() {  
    // Create a subject to observe  
    var subject = new Subject()  
  
    // Create 10 observers  
    for (var i = 0; i < 10; i++) {  
        var observer = new Observer()  
        subject.registerObserver(observer)  
    }  
    // Notify all observers  
    subject.notifyObservers()  
  
    // continues on next slide
```

Vzor Observer

- vytvorenie špeciálneho observera

```
// Create special observer to watch subject.value
var specialObserver = new Observer()
specialObserver.notify = function(subject) {
  console.log("specialObserver: " + subject.value)
}
// Register special observer
subject.registerObserver(specialObserver)
// Change subject's value
subject.value = 30
// Notify all observers
subject.notifyObservers()
// Change subject's value
subject.value = 42
// Notify all observers again
subject.notifyObservers()
}
```

Ukážka návrhového vzoru *Observer*

- Pozri priloženú ukážku v zložke *1_observer*

Rozšírenie

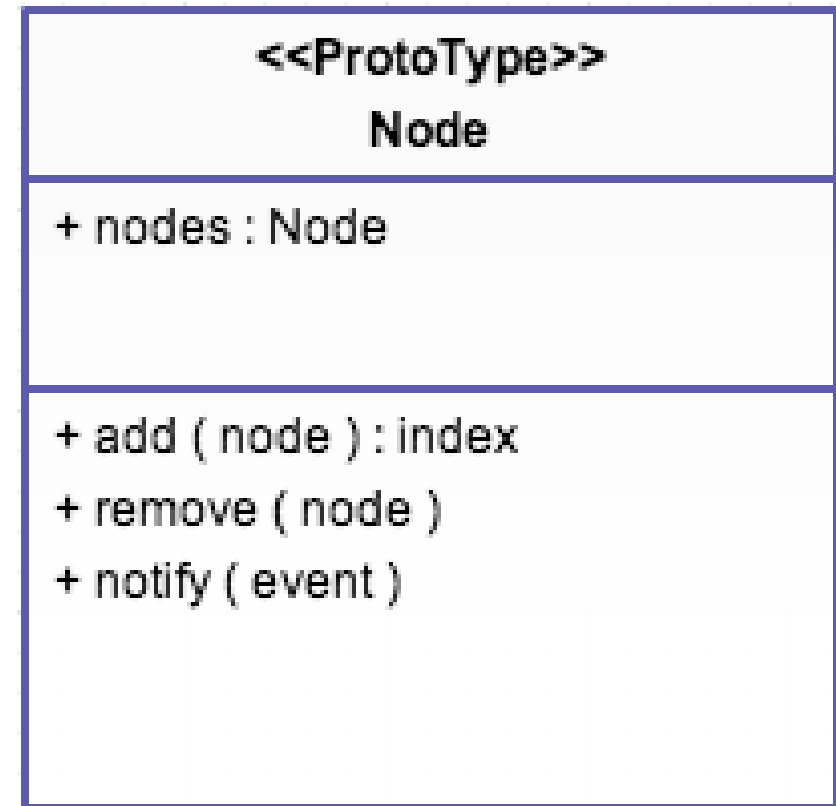
- Čo ak bude *Observer* zároveň tiež *Subject* pre ďalšie objekty?
- Objekty môžeme usporiadať do stromov, grafov
 - Správy by bolo možné šíriť celou štruktúrou
- Každý objekt však musí vedieť ako má komunikovať
- Potrebujeme teda implementáciu jedinou **triedou**

Node

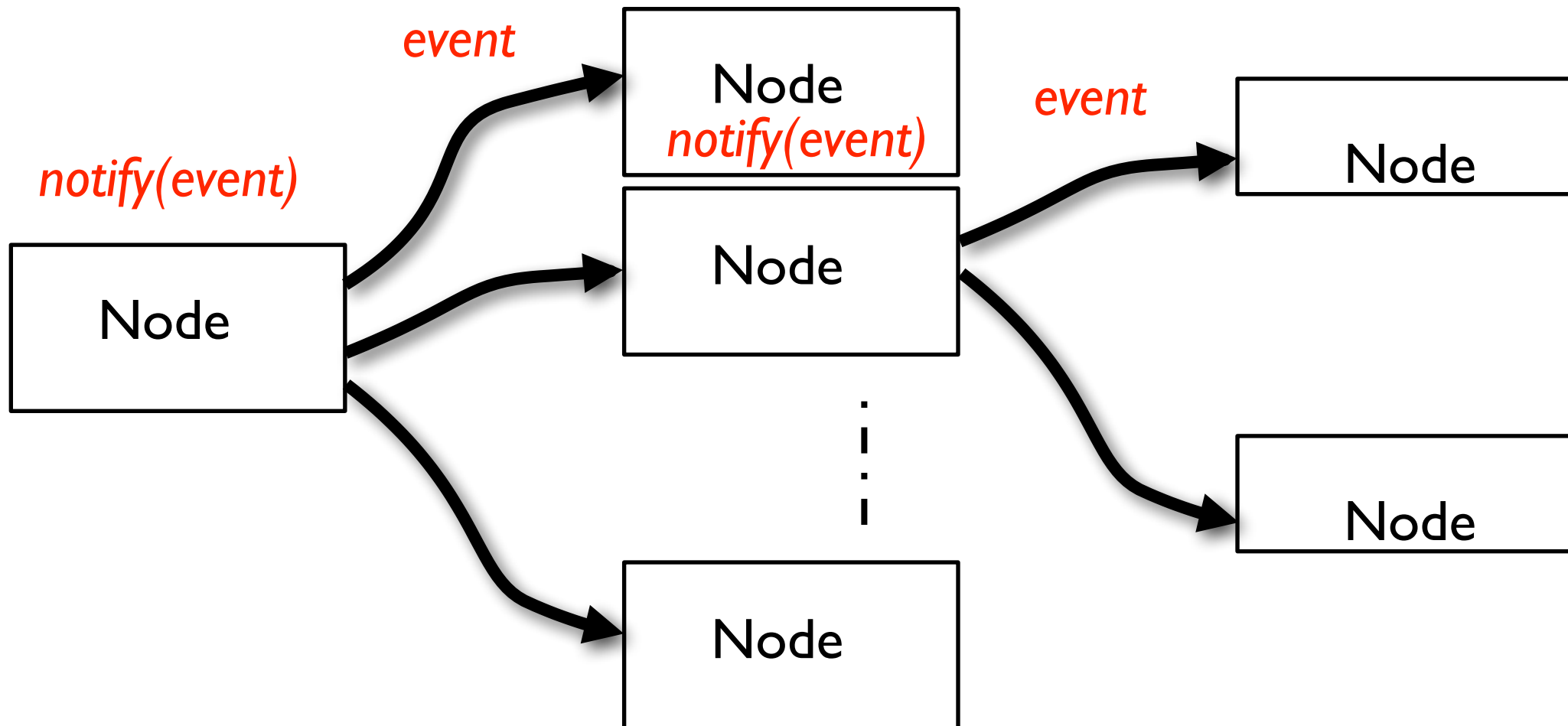
- Definujeme uzol stromu objektom *Node*
- Uzol uchováva zoznam svojich pozorovateľov podobne ako *Subject*
- Uzol by mal ale vedieť poslať akúkoľvek správu, nie len *notify()*
- Použijeme **dedenie** vlastností z objektu *Node* pre ďalšie objekty

Node

- *nodes* - zoznam observerov
- *add()* - pridá observer
- *remove()* - odoberie observer
- *notify()* - zavolá metódu “event”

Šírenie správ

Uzol stromu

- implementuje zároveň *Subject* aj *Observer*

```
class Node {  
  constructor() { this.nodes = [] }  
  // Add node  
  add(node) { this.nodes.push(node) }  
  // Remove node  
  remove(node) {  
    var index = this.nodes.indexOf(node)  
    delete this.nodes[index]  
  }  
  // Pass message "event" to child nodes  
  notify(event, argument) {  
    for (var index in this.nodes) {  
      var node = this.nodes[index]  
      // If node has defined message method, then call the method  
      if (typeof (node[event]) == "function")  
        node[event](argument)  
    }  
  }  
}
```

Trieda *Hello*

- dedí z triedy *Node*
- *hello()* - “oficialny” interface triedy
 - vykoná *onHello()* a pošle “hello” správu svojim potomkom
 - *onHello()* - samotná implementácia “hello” metódy

```
class Hello extends Node {  
    constructor(name) {  
        // Initialize node  
        super();  
        this.name = name  
    }  
    // Example messages  
    hello(parent) {  
        this.onHello(parent)  
        // Pass message to children  
        this.notify("hello", this)  
    }  
    // continues on next slide
```

Trieda *Hello*

- *onHello()* - samotná implementácia metódy “hello” triedy Hello
 - parameter *parent* - kto poslal správu “hello”

```
// Execute code when message has been received
onHello(parent) {
  // Determine who is parent
  var name = "no parent"
  if (parent)
    name = parent.name

  // Print hello message
  console.log("hello from : " + this.name + " parent: " + name)
}
```

Ukážka použitia

```
window.onload = function() {  
  console.log("\n>>> ROOT Message")  
  // Add root node  
  var root = new Hello("root")  
  // Send hello message  
  root.hello()  
  
  console.log("\n>>>> Children Message")  
  
  // Add two children to root  
  var child1 = new Hello("child1")  
  var child2 = new Hello("child2")  
  root.add(child1)  
  root.add(child2)  
  // Send hello message  
  root.hello()  
  
  // continues on next slide
```

Ukážka použitia

```
console.log("\n>>> Grandchildren Message")

// Create grandchildren
var grandChild = new Hello("grandChild")
// Create special object and redefine its onhello()
var blackSheep = new Hello("blackSheep")
blackSheep.onHello = function(parent) {
  console.log("I don't want to tell.")
}
// Add grandchildren to child+
child1.add(grandChild)
child1.add(blackSheep)

// Send hello message from tree root
root.hello()
}
```


Ukážka *node*

- Pozri priloženú ukážku v zložke *2_node*

Šírenie sa správ v strome

- Výhodné najmä pre systémy kde sa počet a usporiadanie objektov mení (dynamické hry)
- Strom je vhodná štruktúra na organizáciu a reprezentáciu priestoru
- V princípe každá GUI knižnica organizuje ovládacie prvky do stromovej štruktúry
- Na báze posielania správ môžeme vybudovať grafické rozhranie aplikácie

Widget

- Objekt reprezentujúci grafický element rozhrania aplikácie
- Typicky napr. button, textfield, menu atd.
- Všetky widgety majú časť správania sa spoločnú
- Spracúvajú prichádzajúce správy (click, move, key)
- Organizované do stromov pre vytvorenie GUI

Widget

First tabSecond tab

Button

Edit/text box

Dropdown/combo box

Check boxes

☒ Checked
☐ Unchecked

Radio buttons

☒ Selected
☐ Unselected

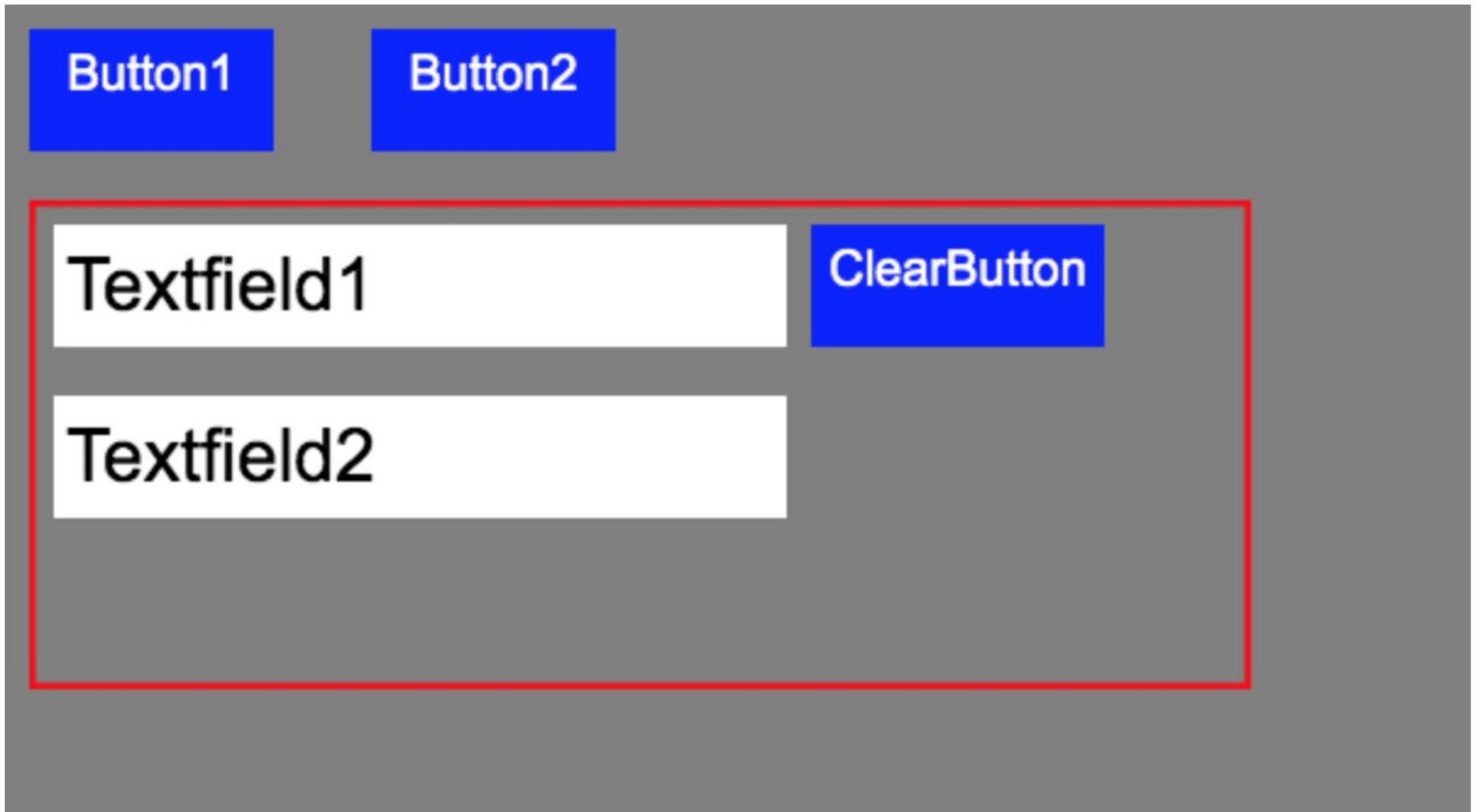
Number edit: 426

Progress bar

Slider

Name	Color	RGB
▼cell1	aqua	#00FFFF
cell2	black	#000000
cell3	blue	#0000FF
cell4	fuchsia	#FF00FF
	gray	#808080
	green	#008000
	lime	#00FF00
	maroon	#800000
	navy	#000080

Príklad: Widget

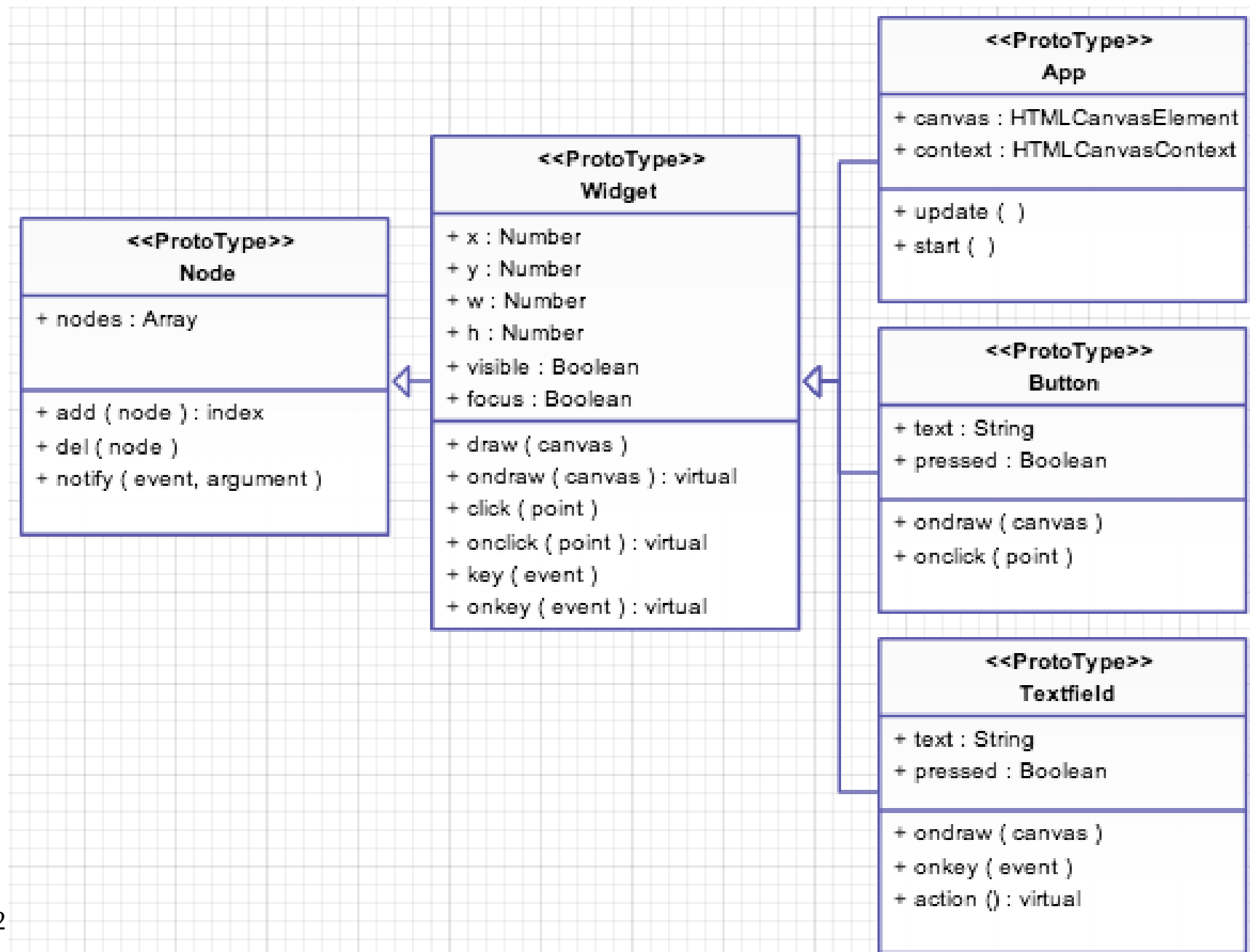
Príklad: Widget

- Demonštruje ako možno aplikovať zasielanie správ na implementáciu GUI knižnice
- Budeme vychádzať z predošlého príkladu a implementácie objektu Node
- Implementujeme jednoduchú GUI knižnicu pre HTML5 canvas
- Knižnica bude obsahovať len ovládacie prvky:
- Button, Textfield a ich prototyp Widget

Príklad: Implementácia

- Kvôli zjednodušeniu komunikácie je vhodné aby všetky objekty **dedili vlastnosti** z *Node*
- Správanie sa objektov *Button* a *Textfield* je do určitej miery rovnaké a preto ho zovšeobecníme do objektu *Widget*
- *Widget* bude zároveň plniť funkciu zapúzdrenia
- Budeme posielat' nasled. správy: *draw*, *click*, *key*
- Objekt *Widget* by mal stanoviť pravidlá šírenia sa základných správ

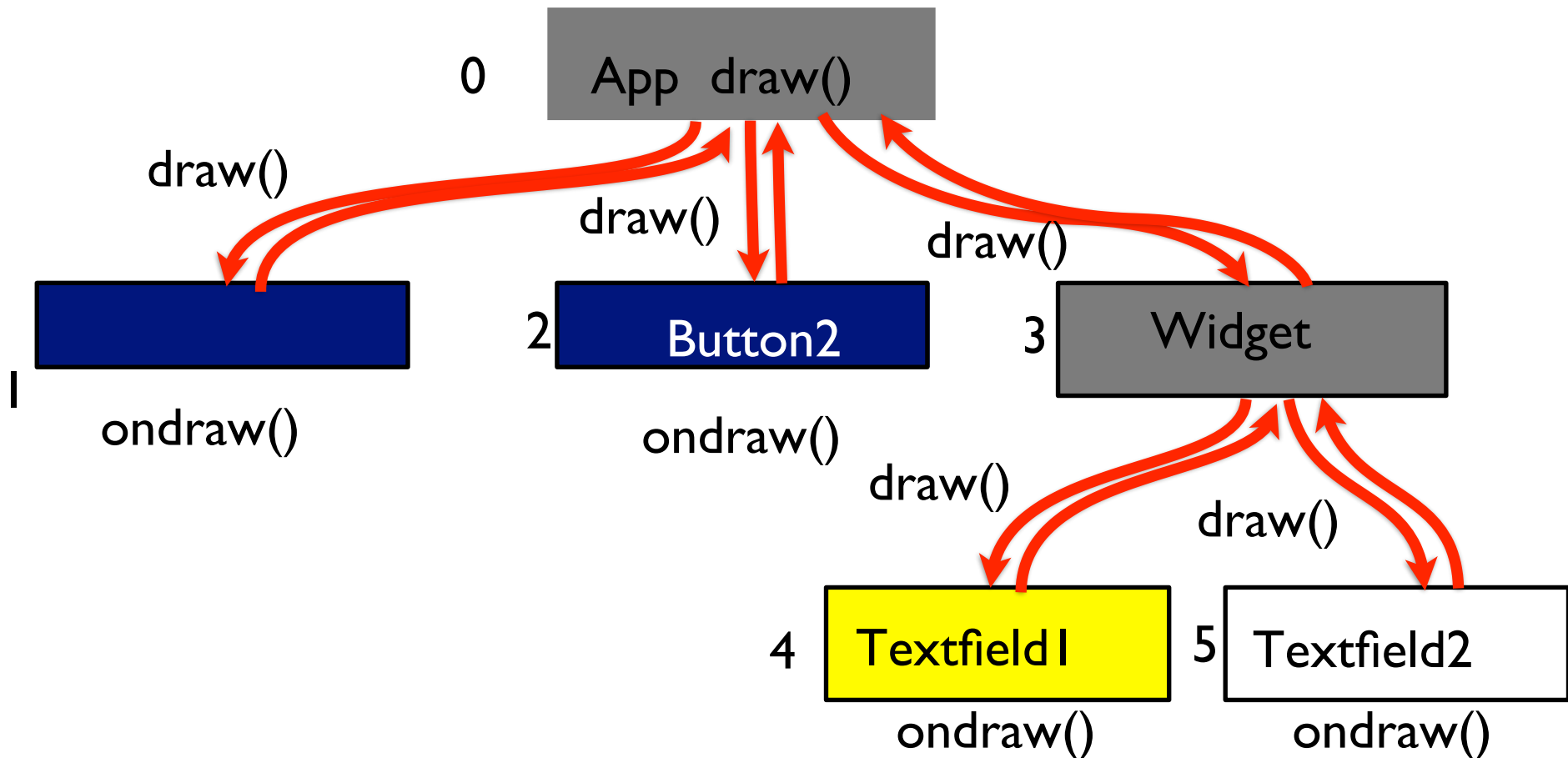
Dedenie vlastností

Príklad: Widget

- Implementácia bude vyžadovať šírenie nasledujúcich správ
- *draw* - správa o vykreslení
- *click* - správa o kliknutí myšou
- *key* - správa o stlačení klávesy
- Všetky správy budú implementované pomocou volania metód JavaScript objektu

Šírenie správ

Štruktúra príkladu - HTML

```
<!DOCTYPE HTML>
<html>

  <head>
    <title>Widgets example</title>
    <script src="node.js"></script>
    <script src="widget.js"></script>
    <script src="button.js"></script>
    <script src="textfield.js"></script>
    <script src="app.js"></script>
    <script src="main.js"></script>
  </head>

  <body>
    <p>
      <canvas id="canvas" height="800" width="600"></canvas>
    </p>
  </body>

</html>
```

Trieda *Node*

```
// Object Node
class Node {
  constructor() {
    this.nodes = []      // Nodes to message
  }
  add(node) { this.nodes.push(node) }

  // Remove node
  remove(node) {
    var index = this.nodes.indexOf(node)
    delete this.nodes[index]
  }

  // Notify nodes of event
  notify(event, argument) {
    for (var index in this.nodes) {
      var node = this.nodes[index]
      if (typeof (node[event]) == "function")
        node[event](argument)
    }
  }
}
```

Trieda *Widget*

```
// Simple Widget implementation
class Widget extends Node {
    constructor(x, y, w, h) {
        // Construct Node
        super();

        this.x = x
        this.y = y
        this.w = w
        this.h = h
        this.rotation = 0
        this.visible = true
        this.focus = false
        this.border = true
    }
    // continues on next slide
```

```
// Drawing widgets using canvas
draw(context) {
    if (!this.visible) return

    // Each widget contained in its parent
    context.save()

    context.translate(this.x, this.y)
    context.rotate(this.rotation)
    context.beginPath()
    context.rect(0, 0, this.w, this.h)
    context.clip()

    // Draw border
    if (this.border) { ... }

    // Draw
    this.ondraw(context)
    // Send draw event to other Widgets
    this.notify("draw", context)

    context.restore()
}
// Widget specific drawing
ondraw(context) {}

// continues on next slide
```

```
// Click handling
click(point) {
    if (!this.visible) return

    // Point needs to be converted to local coordinates
    var localPoint = {
        x: point.x - this.x,
        y: point.y - this.y
    }

    // Check localPoint is inside Widget boundary
    if (0 < localPoint.x && localPoint.x < this.w)
        if (0 < localPoint.y && localPoint.y < this.h) {
            this.focus = true
            // Call onclick function
            this.onclick(localPoint)
        } else
            this.focus = false

    // Send click event to other Widgets
    this.notify("click", localPoint)
}
// Widget specific click
onclick(point) {}

// continues on next slide
```

Trieda *Widget*

```
// Keyboard handling
key(key) {
    if (!this.visible) return

    if (this.focus) this.onkey(key)

    // Send key message to other Widgets
    this.notify("key", key)
}

onkey(key) {}
} // class end
```

- z triedy *Widget* si zdedíme
 - triedu *Button*
 - triedu *Textfield*a pridáme im metódu *action()*


```
// Simple Button implementation
class Button extends Widget {
  constructor(text, x, y, w, h) {
    // Construct Widget
    super(x, y, w, h)
    // Button specific
    this.text = text
    this.pressed = false
  }
  // Redefine ondraw function
  ondraw(context) {
    context.fillStyle = "blue"
    if (this.pressed)
      context.fillStyle = "green"
    context.fillRect(0, 0, this.w, this.h)
    context.font = "20px Arial";
    context.fillStyle = "white"
    context.textAlign = 'center';
    context.fillText(this.text, this.w / 2, this.h / 2);
  }
  // Redefine onclick function
  onclick(event) {
    this.pressed = !this.pressed
    if (this.action) return this.action()
  }
  // By default do nothing
  action() {}
}
```

```
class Textfield extends Widget {
  constructor(text, x, y, w, h) {
    super(x, y, w, h) // Construct Widget
    this.text = text   // Textfield specific
  }

  ondraw(context) { ... }

  // Handle keyboard
  onkey(event) {
    var key = event.which
    switch (key) {
      case 8: // backspace
        this.text = this.text.substring(0, this.text.length - 1);
        break;
      case 13: // enter
        this.action()
        break;
      default:
        this.text += String.fromCharCode(key)
    }
  }

  // By default do nothing
  action() {}
}
```

Trieda *App*

- reprezentuje celú aplikáciu - Controller
- zabezpečuje: kreslenie, sprac. udalostí, main loop

```
class App extends Widget {  
  constructor(element) {  
    var canvas = window.document.getElementById(element)  
    var context = canvas.getContext("2d")  
    super(0, 0, canvas.width, canvas.height)  
    this.canvas = canvas  
    this.context = context  
  }  
  // Redefine draw  
  ondraw(context) {  
    context.fillStyle = "gray"  
    context.fillRect(0, 0, this.w, this.h)  
  }  
  // Redraw everything  
  update() {  
    this.draw(this.context)  
  }  
  // continues on next slide
```

```
// Initialize application handlers
start() {
  var app = this

  // Register mouse handler
  window.onclick = function (event) {
    var point = { x: event.layerX, y: event.layerY, }
    // Send click message
    app.click(point)
  }

  // Register keyb handler
  window.onkeydown = function (event) {
    // Prevent browser from handling backspace key press
    event.cancelBubble = true
    if (event.stopPropagation) event.stopPropagation()
    // Send key message
    app.key(event)
    return false
  }

  // Update 30time per second
  setInterval(function () {
    app.update()
  }, 1000 / 30)
}
} // class end
```

Súbor *main.js*

- vytvoríme si objekt *app* z triedy *App*
- pridáme aplikácie 2 tlačítka (s vlast. impl. metódy *action()*)

```
var app // for easier debug

// Just start our application and add some widgets to it
window.onload = function() {
  app = new App("canvas")

  // Add buttons
  var button1 = new Button("Button1", 10, 10, 100, 50)
  button1.action = function() {
    alert("Button 1")
  }
  app.add(button1)

  var button2 = new Button("Button2", 150, 10, 100, 50)
  button2.action = function() {
    console.log("Button 2")
  }
  app.add(button2)
  // continues on next slide
```

Súbor *main.js*

- pridáme *container* (inštancia triedy *Widget* bez zmien) a do neho vložíme 2 textové polia (s vlast. impl. metódy *action()*)

```
// Add a container
var container = new Widget(10, 80, 500, 200)
app.add(container)
//container.visible = false

// Add textfields
var field1 = new Textfield("Textfield1", 10, 10, 300, 50)
field1.action = function() {
    alert(field1.text)
}
container.add(field1)

var field2 = new Textfield("Textfield2", 10, 80, 300, 50)
field2.action = function() {
    console.log(field2.text)
}
container.add(field2)
// continues on next slide
```

Súbor *main.js*

- *generatedContainer* - obsahuje mriežku vygenerovaných tlačidiel
- pridáme *buttonx* tlačítko, ktoré vymení celú scénu

```
var generatedContainer = new Widget(0, 0, 370, 200)
for( i=0; i<370; i+=70) {
  for( j=0; j<200; j+=70) {
    var button = new Button(i+","+j, i, j, 50, 50)
    button.action = function() {
      alert("Button: "+i+","+j)
    }
    generatedContainer.add(button)
  }
}

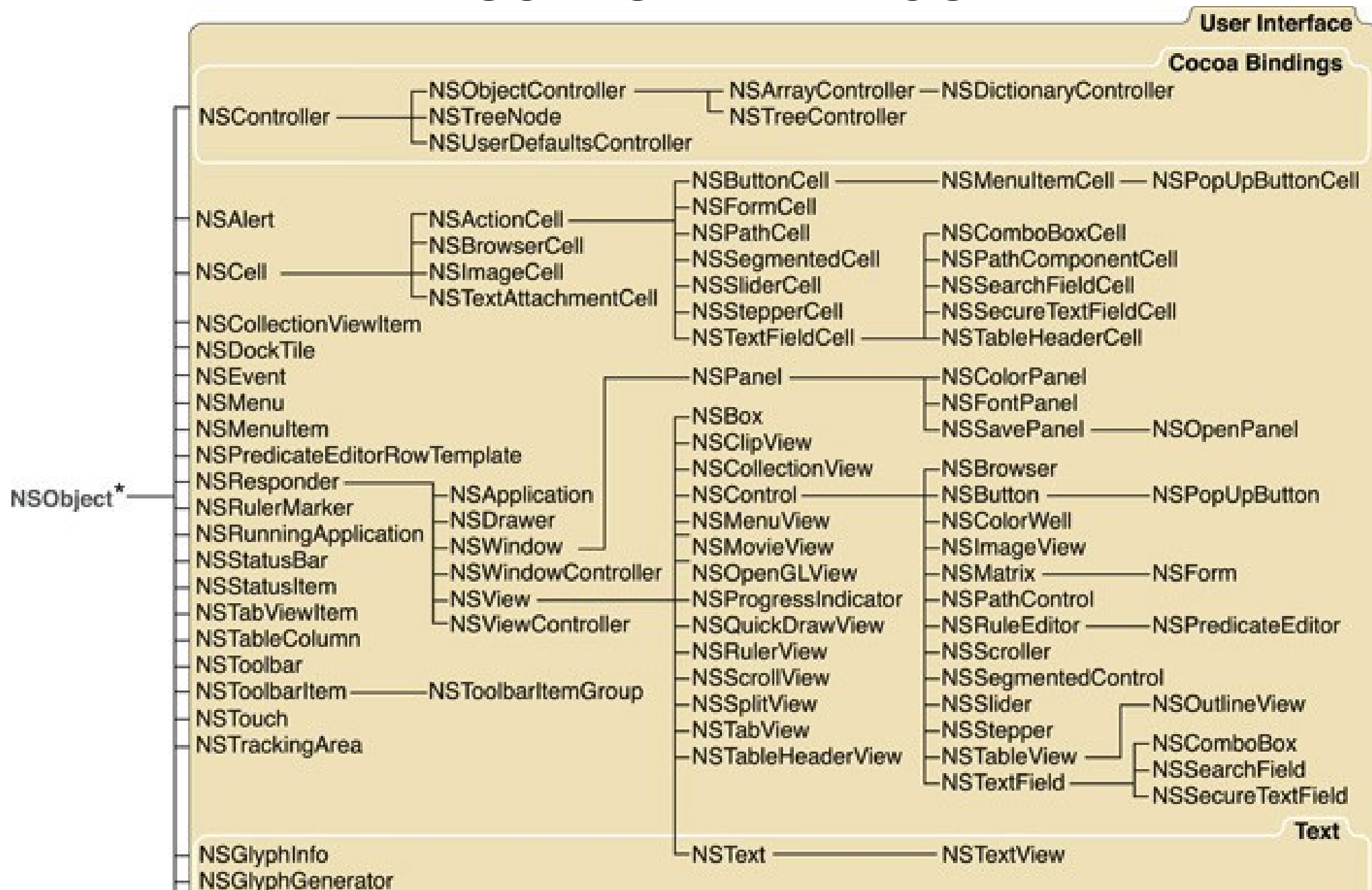
var buttonx = new Button("ClearButton", 320, 10, 120, 50)
buttonx.action = function() {
  field1.text = ""
  app.nodes = generatedContainer.nodes // replace the whole scene
}
container.add(buttonx)

// Start the application main loop
app.start()
```

Ukážka widget

- Pozri priloženú ukážku v zložke *3_widget*
- komplexnejšia ukážka - kalkulačka
 - vid'. zložku *4_calculator*

Reálne knižnice

Knižnica Qt

- Moderný a rýchly *widget toolkit*
- Voľne dostupná knižnica pre tvorbu GUI aplikácií
- Multiplatformová implementácia
- Vhodná na tvorbu Desktop aplikácií v C++
- Základ Linux distribúcií s rozhraním KDE
- <http://qt-project.org/>

Qt - príklad

```
int main(int argc, char *argv[]) {
    QApplication app(argc, argv);

    QMainWindow window;
    window.resize(200, 200);
    window.setWindowTitle("QT Example");
    window.show();

    QWidget wgt(&window);
    window.setCentralWidget(&wgt);
    wgt.show();

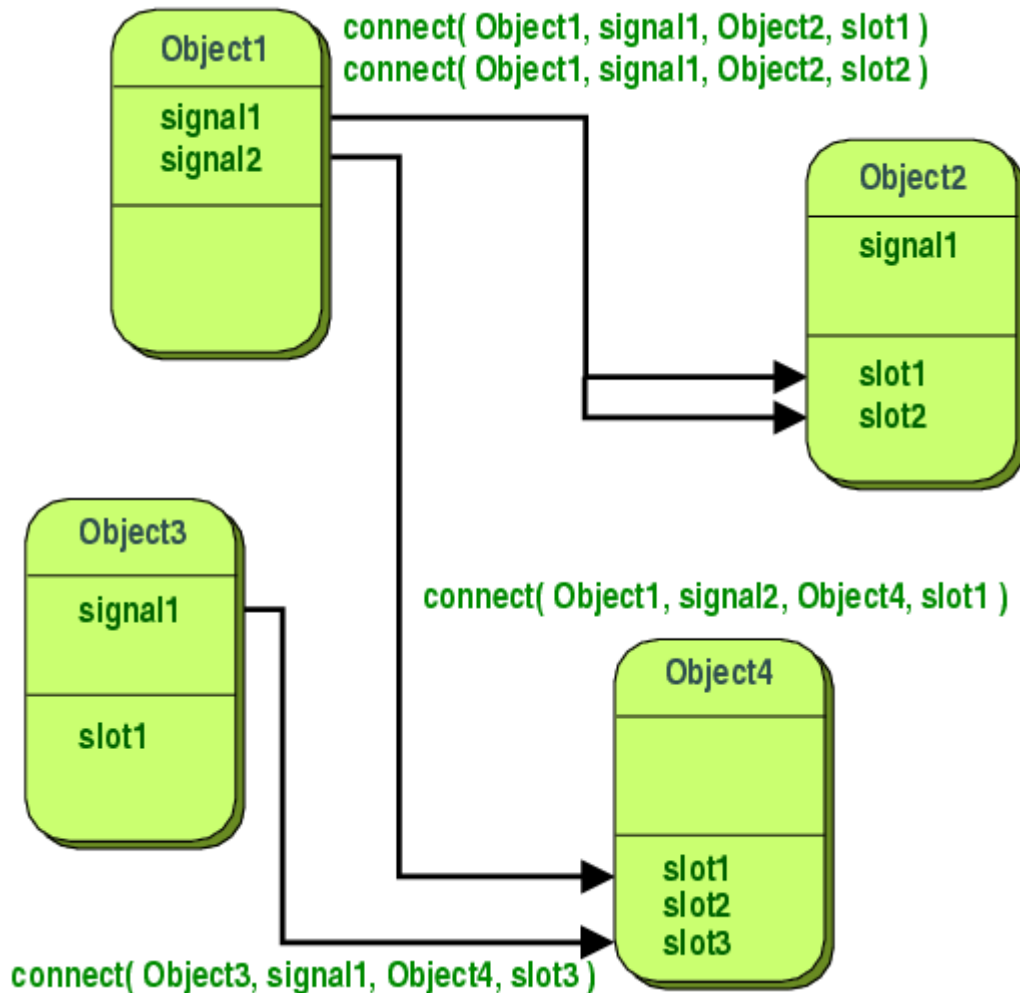
    QPushButton hello("Hello World!", &wgt);
    hello.resize(100, 30);
    hello.move(15, 15);
    hello.show();

    QLabel label("Hello Again!", &wgt);
    label.resize(100, 30);
    label.move(15, 50);
    label.show();

    // hello.clicked() -> app.quit()
    QObject::connect(&hello, SIGNAL(clicked()), &app, SLOT(quit()));

    return a.exec();
}
```

Qt - Signals and Slots

- Mechanizmus pre komunikáciu medzi objektami
- *connect()* prepája signál na slot
- objekt emituje signál
- objekt prijíma správu cez slot
- implementované ako “volania” metód objektov

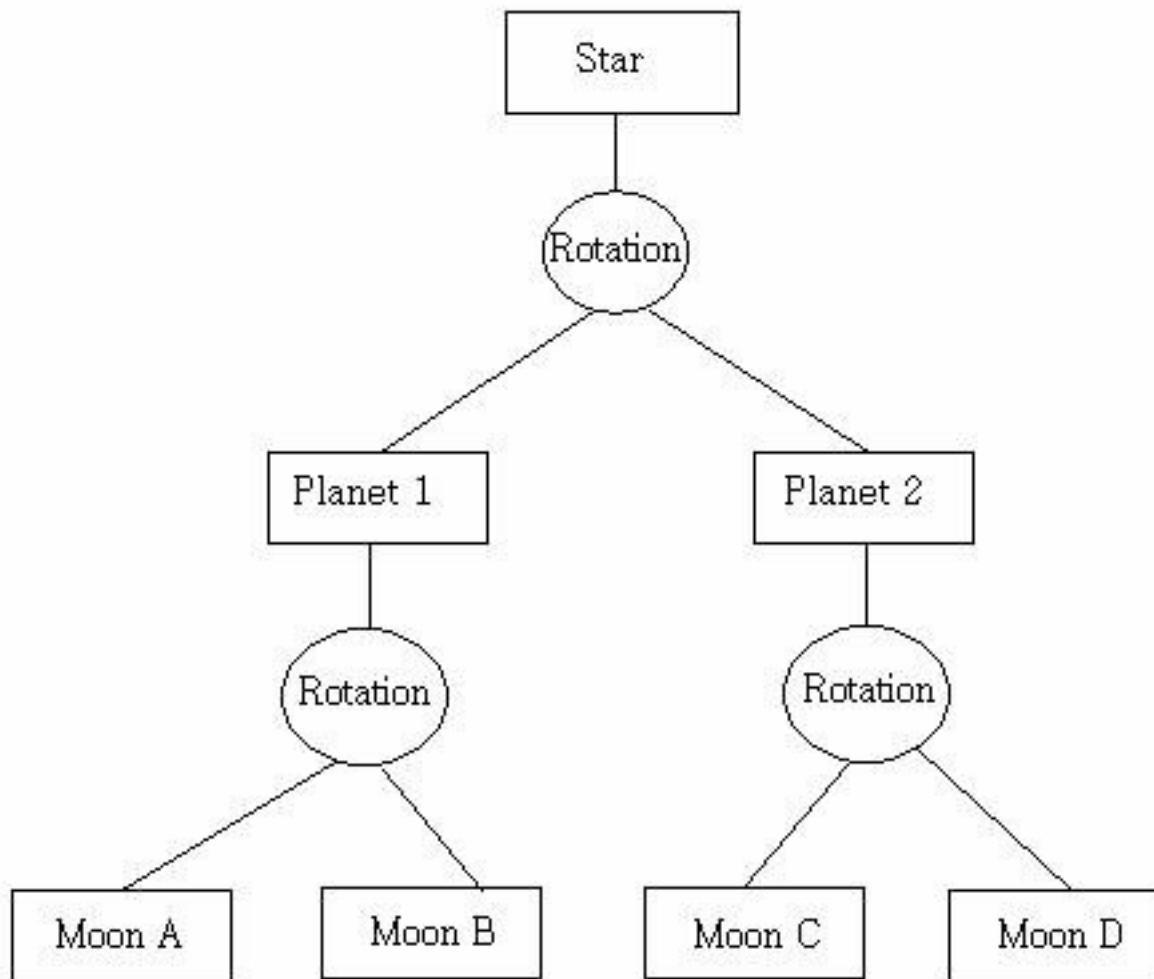
Ukážka Qt

- Pozri priloženú ukážku v zložke *qt_hello_plain*

Graf scény

- Skoro všetky interaktívne 2D a 3D hry využívajú posielanie správ medzi objektami
- Objekty sú organizované v štruktúre, ktorá sa všeobecne nazýva *Graf scény* (Scene Graph)
- Objekty sú organizované do stromov, reps. do grafov, podobne ako v ukážkovej aplikácii
- DOM v prehliadači je *Graf scény*

Graf scény

- umožňuje aj definovanie priestorových závislostí
 - hierarchické transformácie
 - viac na predmete PPGSO

Zhrnutie

- Klúčové poznatky z prednášky
 - *Observer* umožňuje notifikovať o zmenách stavu inej časti programu
 - Node generalizuje *Observer* a *Subject* a umožňuje organizovať komponenty aplikácie do stromovej štruktúry
 - mnoho výhod, nielen pre šírenie správ / udalostí
 - Knižnice pre tvorbu GUI
 - Postavené na návrhových vzoroch
 - Komplexné prístupy šírenia správ a reprezentácie scény

Nabudúce

- Interaktívne hry
 - Reprezentácia mapy / levelu
 - Kolízie objektov
 - Dynamické pridávanie-odoberanie objektov
 - Simulácia pohybu

Ďakujem za pozornosť